Так, до прикладу, асоціат *Grace* є центральним для казкового та поетичного дискурсу, однак знаходиться на периферії у пісенному дискурсі.

Елементи *Glory* (немає у пісенному та поетичному дискурсі), *Love* (немає у художньому дискурсі), *Taste* (немає у пісенному та казковому дискурсі), *Wealth* (немає у пісенному дискурсі) зустрічаються у трьох з 4 типів дискурсу.

Наступний рівень складають асоціати, які бачимо у двох з чотирьох типів дискурсу, а саме *Peace* (пісенний та поетичний дискурс), *Good* (пісенний та казковий дискурс), *Elegance* (казковий та художній дискурс), *Mirth, Charm, Symmetry, Strength* (казковий та поетичний дискурс), Delight (поетичний та художній дискурс).

Решту асоціатів зустрічаються лише в одному з типів дискурсу. Так, наприклад, асоціати *Talent* та *Music* бачимо лише у художньому дискурсі, *Order* – у пісенному дискурсі, *Pride* – у казковому, *Harmony, Light* – у поетичному.

Кожен із типів дискурсу має свої особливості вербалізації досліджуваного концепту. Так, пісенний дискурс характеризується широким полем контрастивної естетичної оцінки, тобто тут спостерігаємо широку мережу елементів, яким протиставляється краса. Поетичний дискурс, у свою чергу, розкриває красу природи.

Таким чином, кожному із досліджених типів дискурсу притаманні як ієрархічно структурована мережа частиномовних категорій засобів вербалізації досліджуваного концепту та його асоціатів, так і низка характерних особливостей вербалізації.

Перспективи подальшого дослідження полягають, з одного боку**,** у дослідженні концепту BEAUTY у інших типах дискурсу, а з іншого – використання казкового, пісенного, поетичного та художнього дискурсу для дослідження інших концептуальних одиниць.

Література

Арутюнова Н.Д. Метафора и дискурс : теория метафоры / Нина Давыдовна Арутюнова. - М. : Прогресс, 1990. –330 с. *Арутюнова Н.Д.* Истина, Добро, Красота: взаимодействие концептов/ Н.Д. Арутюнова // Логический анализ языка. Языки эстетики: концептуальные поля. Сборник статей / Под ред. Н.Д. Арутюновой. – М.: Издательство “Индрик”, 2004. – С. 5-29. *Блох М.Я.* Текст в становлении и развитии / М.Я. Блох // Стилистика и теория языковой коммуникации. Тезисы докладов международной конференции, посвященной 100-летию со дня рождения профессора МГЛУ И.Р. Гальперина. – М.: Издательство МГЛУ, 2005. – С. 6-8. *Гусев Д.В.* Анализ политической речи как концептуально-дискурсивного конструкта / Д.В. Гусев // Актуальные вопросы современной науки и образования. Материалы V Общероссийской научно-практической конференции с международным участием (1 сентября – 31 октября 2010 года) / Под общ. ред. А.Я Максимова. – Красноярск: Научно-инновационный центр, 2010. – Вып. 1. – С. 166-170. *Карасик В.И.* Языковой круг: личность, концепты, дискурс / Владимир Ильич Карасик. – Москва: Издательство “Гнозис”, 2004. – 390 с. *Красных В.В.* “Свой” среди “чужих”: миф или реальность? / Виктория Владимировна Красных. – М.: Издательство “Гнозис”, 2003. – 375 с. *Крючкова П.Г.* Авторитарний дискурс (на матеріалі сучасної англійської мови) : Дис... канд. філол. наук: 10.02.04 / Крючкова Поліна Георгіївна ; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. - К., 2003. - 193 с. *Кубрякова Е.С.* Язык и знание: на пути получения знаний о языке. Части речи с когнитивной точки зрения. Роль языка в познании мира / Елена Самойловна Кубрякова. – М.: Издательство “Школа “ЯРК””, 2004. – 560 с. *Миронова Н.Н.* Дискурс-анализ оценочной семантики / Надежда Николаевна Миронова. – М.: Издательство “НВИ-Тезаурус”, 1997. – 158 с. *Селиванова Е.А.* Основы лингвистической теории текста и коммуникации. / Елена Александровна Селиванова. – К.: ЦУЛ, “Фитосоциоцентр”, 2002. – 336 с.

УДК 811.111’373’42

ЛЕКТОВАРОВ К.С.
(Одеський національний університет ім. І.Мечникова)

ВЕРБАЛЬНЕ ПОЛЕ КОНЦЕПТУ *SECURITY* (ЛІНГВОКОГНІТИВНИЙ ОПИС ЯДЕРНОЇ ЗОНИ)

Статтю присвячено вивченню англомовного вербалізованого концепту SECURITY. Встановлено номенклатуру мовних одиниць, що утворюють ядерну зону номінативного поля цього концепту. Дефініційний аналіз відповідних одиниць надав матеріал для подальшого лігнвокогнітивного вивчення смислових пропозицій, що в сукупності складають смислове підґрунтя ядра концепту SECURITY.

Ключові слова: концепт, дефініційна ознака, сема, смислова пропозиція.

Лектоваров К.С. Вербальное поле концепта SECURITY (лингвокогнитивное описание ядерной зоны). Статья посвящена изучению англоязычного вербализованного концепта SECURITY. Установлена номенклатура языковых единиц, образующих ядерную зону номинативного поля данного концепта. Дефиниционный анализ соответствующих единиц предоставил материал для последующего лингвокогнитивного изучения смысловых пропозиций, которые в совокупности составляют смысловое основание ядра концепта SECURITY.

Ключевые слова: концепт, дефиниционный признак, сема, смысловая пропозиция.

Lektovarov K.S. Verbal field of SECURITY concept (linguocognitive description of the nucleus zone).The article deals with investigation of the English language verbalized concept SECURITY.There has been singled out the nomenclature of language units which compile the nucleus zone of the nominal field of the concept in question. Definitive analysis of the corresponding units offered material for further linguocognitive research of the semantic propositions, which in their totality comprise semantic foundation of the SECURITY concept's nucleus.

Key words: concept, definitive component, seme, semantic proposition.

Дана наукова розвідка є пілотним лінгвокогнітивним дослідженням концепту SECURITY в англомовній картині світу. Ми виходимо із постулату О.Кубрякової про те, що значення мовного знаку є «концепт схоплений знаком» [Кубрякова 1991 ,с.31] і, відповідно, вивчення вербалізованого концепту неможливе без опертя на чисельні дослідження у царині теорії номінації, започаткованої ще у 70 рр. XX ст. [Гак 1977; Колшанский 1976; Кубрякова 1986; Телия 1980; Уфимцева 1980].

Свого часу В.Телія запропонувала диференціювати класичні і некласичні номінативні одиниці [Телия 1996 с.57]. До перших традиційно уналежнюють слова, котрі «як форма існування концептів є відбиттям об'єктивної реальності»[Арнольд 1991 с.131, див. також Кочерган 2000 с.141]. Некласичними номінативними одиницями вважаються вільні і фразеологічні сполуки [Телия 1996 с.57; Кунин 1986 с.5]. О. Селіванова пропонує розподіляти номінативні одиниці на: «лексичні, якими є прості непохідні слова, деривати, композити, юкстапозити (композити дефісного написання) та складені назви; пропозиційні, представлені реченнями; дискурсивні, якими є тексти» [Селіванова 2008 с.141]. Г.Уфімцева розмірковуючи про типи словесних знаків, стверджує, що, крім непохідних та похідних слів, «типовим представниками номінативних знаків є словосполучення, які виступають у мові в якості розчленованої номінації, еквівалентної слову, оскільки виконують функцію найменування одиничного предмета або класу предметів»[Уфимцева 2004 с.141]. Ми послуговуємось вибіркою, складеною із узуальних, тобто лексикографічно зафіксованих номінативних одиниць формату слово, в тому числі похідне, і словосполучення, вільне чи фразеологічне.

Мета запропонованого дослідження полягає у лінгвокогнітивному описі концепту SECURITY. Для досягнення такої мети будуть вирішені наступні **завдання**:

з'ясування структурних параметрів номінативного поля досліджуваного концепту;

виокремлення номенклатури вербальних одиниць, що складають відповідне поле;

встановлення сукупного семного набору цих вербальних одиниць, експлікованих у словникових дефініціях;

когнітивна інтерпретація отриманих даних.

Об'єктом дослідження обрано концепт SECURITY. **Предметом** вивчення є сукупність англомовних одиниць, які складають вербальне поле концепту SECURITY.

Аналіз вербального поля передбачає, по-перше, відбір однослівних, складених (кількаслівних), а також (за наявності) пареміологічних одиниць, що номінують досліджуваний концепт. По-друге, аналізу підлягають словникові дефініції, що їх пропонують загальні та спеціальні лексикографічні джерела. По-третє, відбувається дефініційний аналіз отриманих даних, який дозволяє виокремити із них набір дискретних змістових парцел – сем, які будучи семантичними (тобто не матеріальними) сутностями, набувають свого «матеріального» втілення у вигляді дефініційних ознак, зафіксованих у словникових дефініціях.

Доцільність дефініційного аналізу як стартового етапу вивчення номінативного поля концепту випливає із того, що, як вказує В.Еванс, «дефініція створює т.зв. лексичний профіль (*lexical profile*) поняття» [Evans 2007 p.22]. На думку Г.Уфімцевої, «знакове значення

може бути виражене у метамовний спосіб, широко вживаний у лексикографічній практиці» [Уфимцева 1980 с.31]. При цьому варто завважити, що «значення не уявляє собою неподільного цілого, а складається із набору компонентів, що володіють самостійністю» [Селиверстова 2004 с.81]. Про це зокрема пише і В.Кодухов: «кожне значення слова є сукупність семантичних ознак (сем), котрі утворюють структуру значення» [Кодухов 2011 с.101].

«Розкладання смислу лексеми на складові частини» є сутністю компонентного аналізу» – зазначає Дж.Лайонз і додає, що «альтернативним терміном для компонентного аналізу є лексична декомпозиція» [Лайонз 2003 с.122]. Про таку ж процедуру розмірковує П.Сусов: «значення слова піддається декомпозиції, тобто розкладанню його на елементарні смисли (інакше кажучи, смислові атоми, елементарні предикати, семантичні примітиви, семантичні ознаки, семи)» [Сусов 2007 с.126]. М.Никитин уточнює: «сема є неномінованою частиною значення» [Никитин1996 с.117]. Остання теза є особливо значущою для нашого дослідження.

Залучення великої кількості лексикографічних джерел при вивченні ідентичних номінативних одиниць нерідко спричинює синонімію дефініційних ознак, що матеріалізують одну і ту саму сему. Внаслідок цього смисловий шар лексико-семантичного поля отримує для свого вираження строкатий і неупорядкований вербальний шар. На цьому етапі стає актуальною процедура *когнітивної інтерпретації,* яка на думку З.Попової та Й.Стерніна, є «обов'язковим етапом семантико-когнітивного аналізу, без якого дослідження залишається в межах суто лінгвістичної семантики» [Попова2007 с.9]. М.Піменова також наголошує на тому, що «спираючись на лексичний рівень дослідження, можливо виявити набір групи ознак, які формують структуру того чи того концепту» [Пименова 2007 с.15].

Виокремлення номенклатури вербальних одиниць, що складають номінативне поле концепту SECURITY, проводимо на матеріалі тлумачних, двомовних, культурологічних, фразеологічних словників, а також енциклопедій і довідників відповідної фахової спрямованості. Іменем концепту обрано іменник *security* як такий, що має найбільш узагальнююче значення. До номінативного поля включено також однокореневі лексеми: прикметник *secure*, дієслово *to secure*, похідні деривати, наприклад, *securance, securitan, securitize* та інш., а також полікомпонентні номінативні одиниці із компонентом *security,* наприклад, *security blanket, security police, Security Council, National Security Agency* і таке інше. Певної уваги заслуговують також і синоніми, що їх пропонують словники, наприклад, *aegis, guard, protection* та інш.

У межах даної публікації розглядаємо ядерну зону номінативного поля концепту SECURITY, яка складається із іменникових семем лексеми *security.* В результаті дефініційного аналізу семем (або в іншій термінології – лексико-семантичних варіантів) *security,* що вербалізують ядро концепту SECURITY, виявляємо певну семантичну сегментацію ядерної зони номінативного поля. Під цим розуміємо смислову спільність чи близькість кількох семем в межах кожного сегменту. За нашими спостереженнями в ядерній зоні нараховується 3 таких сегменти, які умовно позначаємо як: 1) ***свобода від передчуття чогось небажаного/загрозливого***; 2) ***фінансова/юридична запорука***; 3) ***захист від агресивного діяння.***

Перший сегмент ядерної зони номінативного поля концепту SECURITY «***свобода від передчуття чогось небажаного/загрозливого***» включає 3 семеми із наступними дефініціями кожна:

(1.1) *security* [*freedom from danger, risk; safety*];

(1.2) *security* [*freedom from fear, anxiety, destitution, doubt; confidence*];

(1.3) *security* [*freedom from the prospect of being laid off; dependability*].

Виконуючи дефініційний аналіз другого ступеня, тобто аналізуючи окремі складові словникової дефініції, бачимо, що всі три семеми цього сегменту містять смислову ознаку *freedom*, яка в свою чергу тлумачиться як [*lack of smth esp. smth unpleasant or burdensome*] = *відсутність чогось неприємного чи обтяжливого.* Смислова ознака *щось неприємне* уточнюється, конкретизується в дефініції кожної семеми: (1.1) [*danger, risk*], (1.2) [*fear,*

anxiety, destitution, doubt] та (1.3) [*prospect of being laid off*], негативна забарвленість відповідних дефініційних ознак очевидна (*загроза, ризик, жах, тривога, нестатки, сумніви, безробіття через скорочення штатів*), в багатьох із них присутній також і темпоральний смисловий компонент (*щось, що може трапитись у майбутньому*). Див., наприклад, *risk* [***possibility*** *that smth bad* ***will happen***]; *anxiety* [*fear about what* ***might happen***]; ***prospect*** *of being laid off.*

Кожна дефініція містить також складник, який можна вважати синонімом відповідної семеми. Так, синонімом першої семеми *security* слугує *safety,* другої – *confidence,* третьої – *dependability.* Ці вербальні одиниці (вже у статусі слова, а не дефініційної ознаки) в свою чергу супроводжуються словниковими тлумаченнями аналогічними до похідної дефініції. (1.1) *Safety* [*the state of not being dangerous*],(*1.2*) *confidence* від *confident* [*certain that smth will happen, smth is true*], (1.3) *dependability* від *dependable* [*able to be trusted to provide what is needed*].

Як зазначалось вище, вибірка формувалась на матеріалі кількох словників, що уможливлює співставлення словникових статей між собою. Таке співставлення показує, зокрема, що у першому сегменті ядерної зони номінативного поля концепту SECURITY не всі складники є однаково заявленими. Семеми (1.1) і (1.2) зафіксовані в усіх 4 тлумачних словниках англійської мови і двох двомовних словниках (англо-українському і англо-російському). Перекладацькі відповідники є таким: (1.1) [*безпека, безпечність, надійність*], [*безопасность*]; (1.2) [*упевненість (у майбутньому), забезпеченість, відчуття безпеки*], [*уверенность (в будущем), обеспеченность, чувство безопасности*]. Семема (1.3) зареєстрована лише в двох із чотирьох тлумачних словниках, в двомовних словниках вона відсутня взагалі.

Наступний сегмент ядерної зони номінативного поля концепту SECURITY, який ми узагальнено позначаємо «***фінансова/юридична запорука***», включає 4 семеми, які сукупно вербалізують ту складову концепту, що акумулює досвід носіїв англійської мови у царині фінансово-економічних і юридичних дій та взаємовідносин. Відповідні семеми *security* дефінується наступним чином:

(2.1) *security* [*smth given, deposited, or pledged as assurance of fulfillment of an obligation; pledge*];

(2.2) *security* [*surety; a person who undertakes to fulfill another person's obligation if that person cannot or does not*];

(2.3) *security* [*a guarantee, a right conferred on a creditor to make him sure of recovery*];

(2.4) *securities* [*a document indicating ownership or creditorship; stock certificate or bond in evidence of debt or property*].

Розглядувані тут семеми у сукупності своїх значень актуалізують такий культурний фрейм як «позичання коштів», із усталеним розподілом ролей тих, хто бере участь у цій трансакції, із усталеним сценарієм їхніх дій щодо повернення позики, із фіксацією процедур і документів, задіяних в розгортанні ситуації. І головне – із чітко прописаними зобов'язаннями сторін. Дефініційний аналіз семем другого сегменту (2.1–2.4) надає матеріал для детального вивчення цього культурного фрейму.

Звернімо увагу на тлумачення ключового для цього фрейму вузла *obligation*. Дефініційний аналіз другого ступеню показує, на чому базується поняття *зобов'язання = obligation* [*smth that you must do because of a law, rule, promise; a commitment to pay a particular sum of money*], тобто *виконання певної дії, зокрема повернення грошей, має бути, бо того вимагає закон, правило або обіцянка.* Запорукою виконання зобов'язання слугує *застава = (2.1) pledge* [*smth given as a security to guarantee payment of a debt or fulfillment of an obligation*] = *щось, що залишають позичальнику як запоруку повернення боргу чи виконання зобов'язання*. Гарантом виконання зобов'язання однієї людини може бути інша людина (2.2) *a surety = поручитель, який юридично бере на себе відповідальність за повернення боргу іншої людини* [*smb who agrees to be legally responsible if another person fails to pay a debt or perform a duty*].

Семема (2.3) є менш заявленою у виборці, вона зареєстрована тільки в двох тлумачних

словниках. Її смисловий склад у фреймі «позичання – повернення боргу» додатково висвітлює фігуру позичальника і його прав. Дефініційний аналіз другого ступеню свідчить: *creditor* [*a person, bank or company that lends money to smb*], ідучи далі вглиб дефініційного аналізу, виявляємо сутність самої процедури *позичання = to lend* [*to give money to smb who agrees to pay it back in the future*]. Отже *позичальник дає гроші комусь, хто зголошується повернути їх у майбутньому.* Забезпечення реалізації такого сценарію – це *гарантія* [*a right conferred on a creditor to make him sure of recovery, a guarantee*]. Саме такою є дефініція цієї семеми *security* (2.3) .

Привертає до себе увагу наступна особливість семем цього сегменту – всі вони містять меліоративно забарвлені лексичні одиниці, які експлікують дотримання юридичних, моральних, етичних приписів суспільної поведінки: *to fulfill obligation, to keep promise, to pay the debt, to guarantee payment, to perform one's duty.*

Взаємовідносини, що передбачають виконання фінансових зобов'язань, можуть мати місце між людиною і установою, компанією, навіть урядом. Така фреймова ситуація відбита у семемі (2.4), яка в двомовних словниках визначається як *цінні папери/ценные бумаги.* Значення цієї семеми базується головно на таких дефініційних ознаках, як *stock certificate, bond*. Подальша «декомпозиція (в трактовці П.Сусова), тобто розкладання значення на елементарні смисли (смислові атоми)» показує наступне: *stock* [*a share of the value of a company which can be bought, sold or traded*]; *bond* [*an official document in which a government or company promises to pay back an amount of money that it has borrowed*]. Власники акцій і облігацій (*stock certificates, bonds*) є учасниками ще одного культурно зумовленого фрейму – «володіння і користування цінними паперами = *securities*», фрейму, який вписаний в англомовну картину світу також під «дахом» вербалізованого концепту SECURITY.

Семеми *security* (2.1–2.4), що утворюють сегмент «***фінансова/юридична запорука***», мають лексикографічно зафіксовані синоніми: *pledge, surety, guarantee, bonds,* кожний з яких однослівно номінує складові цієї ділянки смислового поля: *застава* (**що** забезпечує виконання зобов'язань); *поручитель* (**хто** це забезпечує); *гарантії* (правові **відносини** між сторонами транзакції) і *облігації* (документальне **підтвердження** транзакції). Робимо висновок, що вербалізований концепт SECURITY в англомовній картині світу включає потужний сегмент фінансової безпеки та певним чином відбиває реалії економічного укладу і фінансово-юридичних приписів суспільної поведінки, згідно з якими живе англомовне суспільство на протязі не одного сторіччя.

В третій сегмент ядерної зони номінативного поля концепту SECURITY включаємо смислово близькі семеми, об'єднані спільною тематикою, яку умовно позначаємо «***захист від агресивного діяння***» . Наведемо перелік цих семем:

(3.1) *security* [*protection; smth that gives or acquires safety*];

(3.2) *security* [*protection against espionage, sabotage*];

(3.3)*security* [*an organization whose task is protection against espionage; a group or department to provide safety*].

Як свідчить навіть поверховий огляд дефініційних особливостей семем третього сегменту, смислова близькість цих семем базується на спільній для них усіх семі *protection against smth.,* яка в свою чергу дефінується таким чином: [*smth that keeps a person or thing from being harmed; measures adopted to prevent a crime*]. Смислова пропозиція, згорнута у семантиці вислову *to protect smb/smth against smth,* може бути сформульована як: *агенс усуває можливу загрозу пацієнсу*, або *агенс діє таким чином, щоб пацієнсу не було завдано шкоди.*

Заповнення слотів цієї пропозиції варіює в різних семемах даного сегменту номінативного поля концепту. Але спільним для всіх них є позитивне забарвлення слотів *агенс* і *діяти* та негативного забарвлення слоту *об'єкт дії (загроза, шкода)*. В першій семемі із аналізованого сегмента (3.1) слот *шкода* уточнюється за рахунок дефініційних ознак *злочин, крадіжка зі зломом, напад:* [*measures adopted to prevent* ***crime, burglary, assault***]. Саме ця семема включена до поліномінативних вербальних конституентів номінативного поля концепту SECURITY, причому всі вони входять до спеціального, а саме військового,

варіанту мовної картини світу. Тут зареєстрована семема *security* (3.1) в таких бікомпонентних номінаціях, як *security* ***detachment/ echelon/ patrol*** (спостерігаємо експлікацію слота *агенс* за рахунок уточнення, хто саме діє для усунення загрози – *охоронний* ***підрозділ/ ешелон*** *охорони/ сторожевий* ***дозір***). Уточнення слоту *загроза, шкода* відбувається в номінативних одиницях *security against* ***chemicals/ mechanized forces***. Уточнення слоту *діяти* фіксуємо у полікомпонентних номінаціях *security* ***at the halt/ on the march/ on the movement/ in combat***. Відповідні лексикографічно зафіксовані словосполучення вказують, де і яким чином виконуються заходи безпеки (рос.***сторожевое/походное/ боевое*** *охранение*). Лінгвокогнітивний аналіз семеми *security* (3.1) зі значенням [*захист; хтось/ щось, що забезпечує безпеку від загроз і шкоди*] свідчить, що в ній можуть активуватись три пропозиційні слоти: агенс (хто), дія (що/де/як робить), об'єкт (яка шкода усувається). Пацієнс залишається не експлікованим.

Наступна (3.2) семема, що входить до третього сегменту ядерної зони номінативного поля концепту SECURITY, номінує *безпеку,* що позиціонується як феномен рівня державних інтересів. Про це свідчить, зокрема, дефініційний аналіз першого ступеню: [*protection from espionage; measures adopted by a* ***government*** *to prevent espionage, sabotage or attack*], а також подальша «декомпозиція значення» у дефініційному аналізі другого ступеню: *sabotage* [*destructive action carried by an* ***enemy agent*** *to hinder a* ***nation war*** *effort*] і третього ступеню: *espionage* [*the activity of spying*]–> *to spy* [*to try secretly to get information* ***about a country****, usually for hostile purposes*]. Смислова пропозиція, що лежить на глибині значення цієї семеми, ідентична тій, про яку йшлося в аналізі семеми (3.1). Різниця в тому, що семема (3.2) перш за все актуалізує слот *шкода, загроза* і слот *пацієнс.* Слоти *діяти* і *агенс* залишаються не експлікованими. *Загрози,* які мають бути усунені, згідно набору дефініційних ознак семеми *security* (3.2), у різних словниках номінуються виключно негативними лексичними одиницями: *crime* [*activity that is against the law*]; *attack* [*a violent harmful or destructive act*], *theft* [*the crime of stealing*]. Стосовно дефініційних ознак *espionage* і *sabotage* мова йшла щойно. Також щойно було схарактеризовано слот *пацієнс*: це держава, нація.

Остання в цьому сегменті семема (3.3) перш за все, якщо і не виключно, представляє собою експлікацію слота *агенс* в смисловій пропозиції *агенс діє таким чином, щоб пацієнсу не було завдано шкоди*. Про це свідчить дефініційна ознака *organization,* а також синонімічні їй ознаки *department, group.* Словники так тлумачать цю семему: [*an* ***organization*** *or* ***department*** *whose task is security; a* ***group*** *or* ***department*** *of private guards*]. Двомовні словники пропонують: [***органи/служба*** *безпеки;* ***органы*** *безопасности,* ***служба*** *контрразведки*]. Ця семема входить до складу кількох полікомпонентних номінацій: *Security Council = Рада Безпеки (в ООН), Security service =служба безпеки* та інш.

Отже складники третього сегменту ядерної зони номінативного поля концепту SECURITY сукупно номінують смисловий комплекс «***захист від агресивного діяння***». При цьому кожний із складників по-своєму висвітлює слоти смислової пропозиції ***агенс*** (семема 3.3) ***діє*** *таким чином* (3.1–3.3)*, щоб* ***пацієнсу*** (3.2) *не було завдано* ***шкоди*** (3.1, 3.2). Аналіз словникових тлумачень виявляє оцінну забарвленість дефініційних ознак, що вербалізують слоти *діяти* (позитивне забарвлення) і слоту *шкода* (негативне забарвлення).

Завершуючи дану, розвідку **підсумуємо наступне**. Англомовна картина світу містить концепт SECURITY, вербалізований мовними одиницями формату слово (просте і похідне) та словосполучення. Ім'ям концепту обрано іменник *security.* Полісемантична лексема *security* включає цілу низку семем, котрі сукупно створюють ядро вербального поля концепту SECURITY, яке в свою чергу сегментується на три складові. Кожна складова номінує певний смисловий блок, названий нами 1) ***свобода від передчуття чогось небажаного/загрозливого***; 2) ***фінансова/юридична запорука***; 3) ***захист від агресивного діяння.*** Дефініційний аналіз і ліггвокогнітивна інтерпретація отриманих даних показали пропозиційне структурування смислового шару ядра поля і надали можливість його культурологічної інтерпретації, а саме виявили базисні етичні, правові, моральні приписи, за якими будується світогляд англомовного соціуму.

Література

Арнольд И. В. Основы научных исследований в лингвистике / И. В. Арнольд: Уч. пособие. – М.: Высшая школа, 1991. – 140 с. *Гак В.Г.* К типологии лингвистических номинаций / В.Г.Гак // Языковая номинация (общие вопросы). – М.: Наука. 1977. С. 230–293. *Кодухов В. И.* Общее языкознание / В. И. Кодухов: Учебник – Изд. 4-е. – М.: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2011. – 304 с. *Колшанский Г. В*. Некоторые вопросы семантики языка в гносеологическом аспекте / Г. В. Колшанский // Принципы и методы семантических исследований. – М.: Наука, 1976. – С. 5 - 81. *Кочерган М. П.* Вступ до мовознавства: Підручник для студ.філолог. спеціальностей вищих закладів освіти / М. П. Кочерган – К.: Академія, 2000 . – 368 с. *Кубрякова Е. С.* Номинативный аспект речевой деятельности / Е. С. Кубрякова – М.: Наука, 1986. – 160 с. *Кубрякова Е.С*. Особенности речевой деятельности и проблемы внутреннегг лексикона / Е.С.Кубрякова // Человеческий фактор в языке. Язык и картина мира. – М.: Наука, 1991. – С.141–172. *Кунин А.В*. Курс фразеологии современного английского языка / А.В.Кунин. – М.: Высшая школа, 1986. – 336 с. *Лайонз* Дж. Лингвистическая семантика: Введение / Джон Лайонз // Пер. с англ. под общ. ред. И. Б. Шатуновского – М.: Языки славянской культуры, 2003. – 400 с. *Никитин М. В.* Курс лингвистической семантики / М. В. Никитин: Уч. пособие. – С.-Петербург: Научный центр проблем диалога, 1996.–760 с. *Пименова М.В*. Методология концептуальних исследований / М.В.Пименова // Антология концептов / под. ред. В.Н.Карасика, И.А.Стернина. – М.: Гнозис, 2007. – С. 14-16. *Попова З. Д., Стернин И. А.* Когнитивная лингвистика / З. Д. Попова, И. А. Стернин. – М.: АСТ: Восток-Запад, 2007. – 314 с. *Селіванова О. О.* Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми / О. О. Селіванова: Підручник. – Полтава: Довкілля, 2008. – 712 с. *Селиверстова О. Н*. Труды по семантике / О. Н. Селиверстова. – М.: Языки славянской культуры, 2004. – 960 с. *Сусов И. П*. Введение в языкознание/ И. П. Сусов: учеб. для студентов лингвстич. и филологич. специальностей. – М.: АСТ: Восток-Запад, 2007. – 379 с. *Телия В. Н.* Семантика связных значений слов и их сочетаемости / В.Н. Телия // Аспекты семантических исследований [отв. ред. Н. Д. Арутюнова и А. А. Уфимцева] – М.: Наука, 1980. – С. 250 - 319. *Телия В.Н.* Русская фразеология. Семантический, прагматический и лингвокультурологический аспекты /В.Н.Телия – М.: Языки русской культуры, 1996. – 288с. *Уфимцева А. А*. Типы словесных знаков / А. А. Уфимцева. – Изд. 2-е, стереотип. – М.: Едиториал УРСС, 2004. – 208 с. *Уфимцева А. А*. Семантика слова / А. А. Уфимцева // Аспекты семантических исследований – М.: Наука, 1980. – С. 5 - 80. *Evans V.* Towards a cognitive compositional semantics: An overview of LCCM theory / Vyvyan Evans // Further Insights into Semantics and Lexicography / Ed. by Ulf Magnusson, Henryk Kardela and Adam Glaz. – Lublin: Wydavnictwo UMCS, 2007. – P. 11 - 42.

УДК 811.161.’23

ЛИТВИН О. Л.

(*Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки*)

ЛЕКСИЧНЕ НАПОВНЕННЯ КАТЕГОРІЇ АНТОНІМІЇ (ЗА ДАНИМИ АНГЛОМОВНИХ ЛІНГВІСТИЧНИХ ПРАЦЬ)

Статтю присвячено проблемі лінгвістичної категоризації, а саме наповненню та структурі лексичної категорії антонімії в англійській мові. Дослідження проведено на матеріалі англомовних монографій, підручників та лінгвістичних енциклопедій, з яких вибрано ілюстративний матеріал. Кількісні підрахунки дозволили виявити як загальну кількість вжитих пар антонімів, так і їхній розподіл у структурі відповідної категорії. Зроблено висновок про неоднорідність структури розглянутої лексичної категорії, а також виявлено найбільш типові для англійської мови пари.

Ключові слова: лінгвістична категорія, категоризація, структура категорії, антонімія, антоніми.

Литвин О. Л. Лексическое наполнение категории антонимии (по данным англоязычных лингвистических работ). Статья посвящена проблеме лингвистической категоризации, а именно наполнению и структуре лексической категории антонимии в английском языке. Исследование проведено на материале англоязычных монографий, учебников и лингвистических энциклопедий, из которых выбрано иллюстративный материал. Количественные подсчеты позволили выявить как общее количество употребленных пар антонимов, так и их распределение в структуре соответствующей категории. Сделан вывод о неоднородности структуры рассматриваемой лексической категории, а также выявлены наиболее типичные для английского языка пары.

Ключевые слова: лингвистическая категория, категоризация, структура категории, антонимия, антонимы.

Lytvyn O. L. Lexical content of the category of antonymy (based on a selection of English-language linguistic works). This article focuses on the problem of linguistic categorization, and in particular on the structure and the content of the lexical category of antonymy. The research was conducted using material from monographs, textbooks and linguistic encyclopedias written in English, and illustrative examples were selected from these sources. Quantitative calculations enabled us to identify the total number of pairs of antonyms which occurred in these sources (as examples), and to describe their distribution within the respective category. A conclusion was drawn regarding the heterogeneity of the structure of the lexical category which was being researched, and the most typical pairs in the English language were identified.

Key words and phrases: linguistic category, categorization, structure of the category, antonymy, antonyms.

Категоризація належить до важливих когнітивних процесів, що відбуваються у нашій свідомості. Цей процес полягає у визначенні спільних рис певних об’єктів, а також у виробленні для цієї спільності мисленням певного узагальнюючого поняття [Попова, Стернин 2007, с. 127]. Категорія визначають як одну з пізнавальних форм мислення людини, що дозволяє узагальнювати досвід мовця та здійснювати його класифікацію [КСКТ